

Miljø- og Fødevareministeriet

Folketingets Miljø og Fødevareudvalg

27. november 2015

Sagsnr.: 2015-9961

Miljø- og fødevareministerens besvarelse af spørgsmål nr. 127 MOF alm. del stillet den 30. oktober 2015 stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF) og Sisse Marie Welling (SF)

Spørgsmål nr. 127:

”Hvilke af følgende begrundelser vil kunne anvendes og accepteres – hver for sig eller i kombination – for et nationalt forbud mod GMO? For hvilke af disse begrundelser er der præcedens i anden EU-lovgivning for nationale forbud (permanente og midlertidige, jf. miljøgaranti og sikkerhedsklausul) - f.eks. i pesticidlovgivningen, REACH, kosmetik, biocider, fødevarerfælsmitning, sikkerhedskrav til produkter.

- Substitution: a) der findes et mere sikkert GMO-alternativ, b) der findes et mere sikkert non-GMO alternativ
- Ukrudsresistens: GMO'en er udviklet til at være resistent overfor pesticid, som har ført til resistensudvikling i andre arter f.eks. pga. omfattende anvendelse af pesticider.
- GMO'en er udviklet til at være resistent overfor pesticid, som ikke er eller ikke kan godkendes til dyrkning af GMO'en i nationalstaten.
- Risiko for spredning af GMO-materiale til vilde planter hhv. spredning af selve GMO-planten til a) beskyttede naturområder, b) økologiske marker og afgrøder, c) øvrige, private arealer.
- National politik eller lovgivning, der fastlægger mål for kommercielt producerede fødevarer, som kun kan markedsføres, hvis de er 100% GMO-fri. Det blev under gennemgangen nævnt, at en lovfæstet, national målsætning om omstilling til økologisk fødevarerproduktion (100% ? Mere end halvdelen?) vil kunne være en begrundelse – men gælder det case by case eller generelt.
- Vil en politisk eller lovfæstet målsætning om udvikling af en særlig national identitet for fødevarerprodukter, som værende ”naturnært” produceret og uden kunstig kemi (bredere definition end økologi + design af en national identitet tilsvarende ’egnsretter’, ’Danish Bacon’, Lurpak, vinområders identitet) kunne bruges som ”tungtvejende grunde” for forbud.
- Nyttelværdi – vil det være lettere at sige nej til en afgrøde med minimal samfundsværdi end f.eks. en afgrøde, der dyrkes med henblik på udvikling eller produktion af en særlig medicin. Eksempelvis GMO kartofler som sikrer, at kartoffelchips ikke bliver sorte, versus GMO-plante som producerer essentiel bestanddel til vaccine.
- GMO-planten har ført til negative konsekvenser, direkte eller indirekte, i lande udenfor EU.”

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet nedenstående bidrag fra NaturErhvervstyrelsen, Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen, som jeg skal henholde mig til:

"NaturErhvervstyrelsen, Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen har forstået spørgsmålet således, at første del angår begrundelser for nedlæggelse af forbud mod GMO-dyrkning, jf. udsætningsdirektivets artikel 26 b, stk. 3. For så vidt angår anden del af spørgsmålet, er det lagt til grund, at det herved ønskes oplyst, hvorvidt der er eksempler på bestemmelser i anden EU-lovgivning på Miljø- og Fødevareministeriets område, der gør det muligt at nedlægge forbud med henvisning til de begrundelser, der fremgår af spørgsmålet, eksempelvis i pesticid-forordningen, REACH-forordningen, kosmetik-forordningen, biocidforordningen og EU-regulering vedrørende fødevarer af smitning samt sikkerhedskrav til produkter.

For så vidt angår besvarelsen af spørgsmålets første del henvises der til det notat, der er vedhæftet miljø- og fødevareministerens besvarelse på udvalgets spørgsmål nr. 122 (MOF. alm. del). For så vidt angår besvarelsen af spørgsmålets anden del kan følgende oplyses:

Pesticidforordningen

Det følger af pesticidforordningen (1107/2009), at aktivstoffer, der opfylder særlige kriterier, udvælges som kandidater til substitution. For plantebeskyttelsesmidler med disse aktivstoffer skal der foretage en sammenlignende vurdering, ved behandlingen af en ansøgning om godkendelse. Denne sammenligning kan føre til, at plantebeskyttelsesmidlet ikke godkendes, eller at godkendelsen begrænses til anvendelse i en given afgrøde. Substitution foretages kun, hvis andre metoder eller aktivstofferne kemiske diversitet er tilstrækkelig til at reducere problemer med ukrudtsresistens hos målorganismen mest muligt.

Der er fastsat maksimalgrænseværdier for restkoncentrationer i eller på de landbrugsprodukter, der er omfattet af den godkendte anvendelse. I øvrigt kan der fastsættes afstandskrav til naturområder og vandmiljø ud fra den risikovurdering, der foretages i forbindelse med godkendelsen.

Pesticid-forordningen indeholder tillige en bestemmelse, hvorefter en medlemsstat kan afvise at godkende et plantebeskyttelsesmiddel på sit område, selv om det er godkendt i andre EU-medlemslande, hvis det med henvisning til medlemsstatens specifikke miljø- eller landbrugsmæssige forhold har behørigt grunde til at skønne, at det pågældende middel vil udgøre en uacceptabel risiko for menneskers eller dyrs sundhed eller miljøet. Det er en forudsætning for afvisningen, at indførelsen af nationale risikobegrænsende foranstaltninger ikke vil afhjælpe problemet.

REACH-forordningen

Under den Europæiske kemikalielovgivning, REACH, kan der indføres nationale begrænsninger for anvendelsen af kemikalier, hvis der ikke kan dokumenteres en risiko, der kræver handling på EU-niveau, men hvor der kan dokumenteres en risiko i Danmark. Ligeledes kan sikkerhedsklausulen i REACH-forordningen anvendes, hvis der er dokumenteret en akut national risiko for menneskers sundhed og miljøet. Det vurderes, at de nævnte begrundelser i spørgsmålet ikke i sig selv kan danne grundlag for et nationalt forbud under REACH og ikke tidligere har dannet præcedens for national lovgivning.

Kosmetikforordningen

For kosmetik kan sikkerhedsklausulen i kosmetikforordningen anvendes, hvis der er dokumenteret en akut risiko for menneskers sundhed. Det vurderes, at de nævnte begrundelser i spørgsmålet ikke i sig selv kan danne grundlag for et nationalt forbud under Kosmetikforordningen og ikke tidligere har dannet præcedens for national lovgivning.

Biocidforordningen

Efter biocidforordningen skal alle aktivstoffer risikovurderes på EU-niveau før de kan godkendes, hvilket også sker på EU-niveau. Biocidholdige produkter skal godkendes i hvert enkelt EU-land/på EU-niveau, før de markedsføres i landet/i EU og de kan kun godkendes, hvis de indeholder godkendte aktivstoffer. For Biocidprodukter kan sikkerhedsklausulen i biocidforordningen anvendes, hvis der på basis af ny viden er en begrundet formodning om at et godkendt biocidholdigt produkt udgør en alvorlig umiddelbar eller forsinket risiko for menneskers sundhed. I dette tilfælde kan medlemsstaten træffe passende foreløbige foranstaltninger. Meddelelse skal gives til Kommissionen, der kan afvise eller tillade foranstaltningen efter en komitéprocedure. Det vurderes, at de nævnte begrundelser i spørgsmålet ikke i sig selv kan danne grundlag for et nationalt forbud under biocidforordningen og ikke tidligere har dannet præcedens for national lovgivning.

Øvrigt

Herudover kan det oplyses, at Danmark, under anvendelse af miljøgarantien, har opretholdt nationale regler for anvendelse af nitrit i kødprodukter. Endvidere kan det oplyses, at Danmark, som eksempel på anvendelse af sikkerheds-/sundhedsklausulen har indført et forbud mod bisphenol-A i fødevarekontakt-materialer, hvor materialet eller fødevaren markedsføres til små børn."

Eva Kjer Hansen

/ Mathias Borritz Milfeldt